

Sygn. akt **III U 320/21**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – SSO Wojciech Paluch

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Dorota Lichocka

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2021 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy C. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do świadczenia niezrealizowanego

na skutek C. S.

od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 25 marca 2021 r. znak:(...)

zmienia zaskarżoną decyzję oraz późniejszą decyzję organu rentowego z dnia 26 kwietnia 2021 r. znak: (...)w ten sposób, że przyznaje C. S. prawo do wypłaty świadczenia niezrealizowanego po zmarłej żonie H. S. tj. wypłaty wyrównania emerytury H. S. za okres od dnia 12 marca 2014 r. do dnia 18 listopada 2020 r. wyliczonego stosownie do art.194j ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sygn. akt III U 320/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.03.2021r. znak:(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po rozpoznaniu wniosku C. S. z dnia 18.03.2021r., odmówił wnioskodawcy prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłej w dniu 18.11.2020r. H. S.. Organ rentowy przytoczył treść przepisu art. 136 ustawy emerytalnej (Dz.U. z 2021r. poz. 291 ze zm.) i wskazał, że żona wnioskodawcy zmarła 18.11.2020r., a należne świadczenie za listopad 2020r. zostało przekazane na jej rachunek bankowy – brak podstaw prawnych do wypłaty świadczenia niezrealizowanego.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył wnioskodawca C. S., wnosząc o jej zmianę i ustalenie H. S. emerytury i wyrównania zgodnie z art. 194j ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz o wypłatę niezrealizowanych świadczeń po osobie uprawnionej, czyli mężowi zmarłej – wnioskodawcy C. S.. Zaskarżonej decyzji odwołujący zarzucał nierozpoznanie istoty sprawy, czyli ustalenia, czy H. S. należy się ponowne ustalenie emerytury i wyrównanie zgodnie z nowelizacją ustawy emerytalnej z dnia 19.06.2020r. Podnosił, że w dniu 21.07.2020r. H. S. złożyła wniosek zgodnie ze wskazaną ustawą o ponowne ustalenie emerytury. W dniu 06.08.2020r. otrzymała informację, że ZUS dokona z

urzędu wyliczenia emerytury po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Ubezpieczony argumentował, że złożony w dniu 18.03.2021r. wniosek dotyczył ponownego ustalenia wysokości emerytury żony H. S.. Podkreślił, że H. S. złożyła przedmiotowy wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury na podstawie art. 194j ustawy emerytalnej, a fakt jej śmierci nie wpływa na prawo do ustalenia i wyrównania emerytury do prawidłowej wysokości orzeczonej wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, a następnie jedynie potwierdzonej ustawą.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie. Wskazał, że na skutek odwołania w dniu 26.04.2021r. wydał decyzję o odmowie prawa do świadczenia niezrealizowanego ze względu na brak prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury H. S. na mocy przepisów ustawy z dnia 19.06.2020r. Argumentował, że ponowne ustalenie wysokości emerytury dla zmarłej nie przysługuje, bowiem zmarła przed terminem ponownego ustalenia wysokości emerytury wskazanym przez ustawę. Wywodził, że datą ponownego ustalenia wysokości emerytury wyznaczoną przez ustawę był dzień 12.01.2021r.; ustawa nie przewidywała wydania decyzji w sprawie ponownego ustalenia wysokości świadczenia na wniosek. Skoro H. S. do dnia śmierci nie przysługiwało ponowne ustalenie wysokości emerytury ewentualne wyrównanie nie było świadczeniem należnym.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił i zważył, co następuje:

H. S., żona wnioskodawcy C. S., decyzją z 16.08.2005r. nabyła prawo do emerytury nauczycielskiej bez względu na wiek na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela w związku z art. 47 ustawy emerytalnej. Decyzją z dnia 31.03.2014r. nabyła prawo do emerytury powszechnej od 12.03.2014r. Wysokość emerytury ustalono zgodnie z obowiązującym wówczas brzmieniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej (pomniejszono podstawę obliczenia emerytury o kwoty pobranych emerytur wcześniejszych). Kwota składki zaewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 75 090,26zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego - 376 407,74zł, średnie dalsze trwanie życia - 252,3 miesiące. Wysokość wypłacanej emerytury wcześniejszej była korzystniejsza niż emerytury powszechnej, organ rentowy kontynuował wypłatę dotychczasowego świadczenia. Wnioskodawczyni nie odwoływała się do Sądu od decyzji z 30.10.2014r.

W dniu 15.04.2019 r. wnioskodawczyni wystąpiła do organu rentowego ze skargą o wznowienie postępowania w sprawie decyzji ustalającej prawo do emerytury powszechnej. Organ rentowy wznowił postępowanie w sprawie zakończonej decyzją z 31.03.2014r. i odmówił uchylecia decyzji z 31.03.2014r. (wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie dotyczył sytuacji wnioskodawczyni). Wnioskodawczyni nie odwoływała się do Sądu od przedmiotowej decyzji.

W dniu 21.07.2020r. H. S. wystąpiła z wnioskiem o ponowne obliczenie świadczenia i wyrównanie zgodnie z ustawą z 19.06.2020r. Pismem z dnia 06.08.2020r. organ rentowy poinformował, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19.06.2020r. ponowne ustalenie wysokości emerytury powszechnej zostanie dokonane z urzędu po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej.

H. S. zmarła w dniu 18.11.2020r.

W dniu 18.03.2021r. wnioskodawca wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o wypłatę niezrealizowanych świadczeń po zmarłej żonie H. S.. Zaskarżoną decyzją z dnia 25.03.2021r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłej w dniu 18.11.2020r. H. S.. Decyzją z dnia 26.04.2021r., wydaną po przedstawieniu przez wnioskodawcę odwołania od decyzji z dnia 25.03.2021r., organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia z tytułu przeliczenia emerytury po zmarłej H. S.. W uzasadnieniu wskazał, że ponowne ustalenie wysokości emerytury na podstawie art. 194j ustawy emerytalnej następuje z urzędu po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, która weszła w życie 10.07.2020r. a więc po 11.01.2021r. - ponieważ Pani H. S. zmarła w dniu 18.11.2020r. tj. przed datą wejścia w życie ustawy, nie spełniła warunków do przeliczenia emerytury z uwagi na zgon, brak jest podstaw prawnych do przeliczenia świadczenia zmarłej do tzw. świadczeń niezrealizowanych.

/Dowód: - dokumenty zalegające w aktach rentowych dot. H. S. i wnioskodawcy./

Zgodnie z art. 136 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021r. poz. 291 t.j.) w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba (ust. 1). Osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła (ust. 2).

Stosownie do art. 194j cytowanej ustawy emerytalnej:

1. Kwotę emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ubezpieczonemu urodzonemu w (...) r., który wcześniej pobierał emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r., ustala się ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i.
2. Przeliczeniu podlega podstawa obliczenia emerytury przyjęta w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury.
3. Do ustalenia nowej kwoty emerytury przyjmuje się średnie dalsze trwanie życia przyjęte w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury, a następnie uwzględnia się kolejne zmiany wysokości świadczenia.
4. Emerytura w ponownie ustalonej wysokości przysługuje od dnia, od którego podjęto wypłatę emerytury przyznanej na podstawie art. 24, a w przypadku gdy prawo do tej emerytury było zawieszona - od dnia, od którego mogłaby być podjęta jej wypłata.
5. Jeżeli ponownie ustalona wysokość emerytury przyznanej na podstawie art. 24 jest wyższa od wypłacanej dotychczas, emerytowi wypłaca się wyrównanie. Kwotę wyrównania stanowi różnica między sumą kwot emerytur, jakie przysługiwałyby w okresie od dnia, o którym mowa w ust. 4, do dnia wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, z uwzględnieniem ich waloryzacji, a sumą kwot wypłaconych w tym okresie.

Odwołanie C. S. zasługiwało na uwzględnienie.

Trafnie wskazuje organ rentowy, że przepisy ustawy z dnia 19.06.2020r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które weszły w życie w dniu 10.07.2020r. nie przewidują składania wniosków o przeliczenie emerytur powszechnych i przeliczenie to odbywa się z urzędu. W ocenie Sądu konsekwencją powyższego jest, że w momencie wejścia w życie przepisów przedmiotowej ustawy stworzona została dla osób uprawnionych (ubezpieczonych urodzonych w roku 1953r., którzy mają ustalone prawo do emerytury w wieku powszechnym pomniejszone o kwoty wypłaconych uprzednio emerytur wcześniejszych) ekspektatywa – prawo do uzyskania wyrównania świadczenia emerytalnego za okres od daty przyznania emerytury powszechnej (od momentu, od którego możliwa byłaby wypłata świadczenia). Już bowiem na dzień wejścia w życie przepisów nowelizujących H. S. spełniała wszystkie przesłanki do przeliczenia przysługującej jej emerytury powszechnej od daty przyznania świadczenia.

Wskazana wyżej ekspektatywa winna „przejsć”, w ocenie Sądu, na małżonka osoby uprawnionej – analogicznie jak w przypadku świadczeń niezrealizowanych w myśl przepisu art. 136 cytowanej ustawy emerytalnej, pomimo, że w przypadku wyrównań unormowanych cytowaną ustawą z dnia 19.06.2020r. nie było możliwe postępowanie wnioskowe. Podkreślić należy, że H. S. w dniu 21.07.2020r. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o ponowne obliczenie świadczenia i wyrównanie zgodnie z ustawą z 19.06.2020r. Organ rentowy poinformował H. S., że ponowne ustalenie wysokości emerytury powszechnej zostanie dokonane z urzędu po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej.

Powyższa ekspektatywa powstała już w momencie wejścia w życie przepisów nowelizujących ustawę o emeryturach i rentach z FUS, a więc jeszcze w lipcu 2020r. Okoliczność, że ustawodawca wskazał jako datę przeliczenia świadczeń

okres 6-miesięczny po dniu wejścia w życie ustawy, tj. 12.01.2021r. (kierując się najprawdopodobniej możliwościami technicznymi organów rentowych), nie zmienia istoty regulacji. Ustawa wprost nakazuje przeliczenie podstawy obliczenia emerytury przyjętej w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury, bez zastosowania przepisu art. 25 ust. 1b oraz wypłatę wyrównania - jeżeli ponownie ustalona wysokość emerytury przyznanej na podstawie art. 24 jest wyższa od wypłacanej dotychczas. Na dzień 12.03.2014r. wysokość emerytury H. S. wynosiła 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej oraz 80% emerytury obliczonej stosownie do art. 26 ustawy emerytalnej. Emerytura wyliczona w myśl art. 26 ustawy emerytalnej (bez zastosowanie art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej) wynosiła: sumę kwoty składki zaewidencjonowanej na koncie z uwzględnieniem waloryzacji (75 090,26zł) oraz kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego (376 407,74zł), podzieloną przez średnie dalsze trwanie życia (252,30 miesięcy), tj. kwotę 1 789,52zł. 80% ze wskazanej kwoty wyniosło 1 431,62zł, co razem z 20% emerytury obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej (302,93zł) stanowi łącznie 1 734,55zł – a więc jest to kwota wyższa od wypłacanej wówczas emerytury wcześniejszej w wysokości 1 514,64zł. Wyrównanie przysługuje, w stanie faktycznym ustalonym w niniejszej sprawie, do dnia śmierci H. S., tj. do 18.11.2020r.

Mając na uwadze powyższe Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję oraz późniejszą decyzję organu rentowego z dnia 26 kwietnia 2021r. znak: (...) w ten sposób, że przyznał C. S. prawo do wypłaty świadczenia niezrealizowanego po zmarłej żonie H. S., tj. wypłaty wyrównania emerytury H. S. za okres od dnia 12 marca 2014r. do dnia 18 listopada 2020r. wyliczonego stosownie do art.194j ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.